

Íslenska 5. bekkur

Kennarar: Marinó Axel Helgason; Sigrún Elfa Guðrúnardóttir; Sigurrós Eidsdóttir

5

Lýsing

Hæfniviðmið í íslensku eru sett fram í fimm flokkum:

Talað mál, hlustun og áhorf, Lestur og lesskilningur, Bókmenntir, Ritun og Mál og málnotkun. Allir þessir flokkar íslenskunnar tengjast innbyrðist og öðrum námsgreinum sem grunnur þeirra allra. Áherslan er á læsi nemenda í viðum skilningi. Íslenskan, skólamálið, tengist öllum starfsmönnum, nemendum og skólasamfélaginu sem slíku og hefur áhrif á skólamenningu og skólabrag. Málstefna Melaskóla byggir á samstarfi og samstöðu um gott málupeldi.

Tímabil

Skólaárið 2025-2026.

Yfirferð námsefnis

Í **Árgangsáætlun** fyrir íslensku 5. bekkja eru hæfniviðmið (námsmarkmið), námsefni (námsleiðir), námsmat (áætlun) og samþætting útlistuð. Hún er hluti af skólanámskrá Melaskóla, greinasviði. Árgangsáætlun, þ.e. kennsluáætlun árgangsins fyrir skólaárið, er kynnt nemendum og foreldrum á hópundi að hausti (sbr.: *Námskynning*).

Árgangsáætlun er til grundvallar *vikúáætlunum* kennara (sjá sbr. Dagatal í Mentor).

Kennslustundir á viku: 6 (sbr. viðmiðunarstundaskrá).

Námsþættir og viðfangsefni í íslensku taka mið af *hæfniviðmiðum* árgangsins og leiðsagnarnámi. Nemendum er sagt *hvers vegna* þeir eru að læra ákveðin atriði, þ.e. upplýstir um hæfnina sem stefnt er að með náminu (sjá hæfniviðmið árgangsins). Kennsluaðferðir, námsefni og matsaðferðir (þ.e. hvernig, hvað og hvenær) taka mið af því.

Námsþættir og viðfangsefni í íslensku 5. bekkja eru þessi eftir hæfniflokkum:

Talað mál, hlustun og áhorf:

- samætting við samfélagsgreinar (Ísland, víkingar, landnámið), náttúrugreinar (t.d. gróðurlendi) og stærðfræði (hópverkefni) á formi kynninga

Lestur, lesskilningur og bókmenntir:

- samtímabókmenntir, klassískar bókmenntir, alvitur höfundur, undur og stórmerki: furðuskepnur, bókakynningar, lestrartækni
- hefðbundin og óhefðbundin ljóð lesin og greind (rím, ljóðstafir, myndmál, líkingar)
- lesið og hlustað á sögur, ljóð, leikrit og unnið með innihald í umræðum og ritun á skapandi hátt
- yndislestur, nestissaga, heimalestur, lestrarsprettur (samvinna við bókasafn)
- bóka- og kvikmyndarýni
- fjallað um atburðarás, persónusköpun, sjónarhorn, umhverfi, tíma og boðskap í sögum

Ritun:

- 1. persónu frásögn, hugarkort
- yndisritun
- mismunandi textargerðir: fræðitexti og heimildir, frásagnatextar, leiðbeinga- og fyrirmælatextar, fréttar- og fyrirsagnatextar, myndtextar og kortalestur, upplýsingatexti, viðtalstexti
- Skrift 5

- réttritun (ýmsar æfingar í stafsetningu, s.s. sóknarskrift, eyðufyllingar, skrifað eftir upplestri)
- samþætting við aðrar námsgreinar: Ritgerðir

Mál og málnotkun:

- tungumálið þitt, hver er ég?
- orðflokkar og orðflokkagreining, samnöfn og sérnöfn, krossgátur
- merking orða, orðtök og málshættir, málnotkun
- samsett og ósamsett orð

Kennsluaðferðir

Kennsluhættir (áherslur, kennsluaðferðir, vinnulag) í íslensku 5. bekkja taka mið af *leiðsagnarnámi*.

Melaskóli nýtir sér *fjölbreytta kennsluhætti* innan allra árganga og námsgreina, m.a.: markvissar innlagnir kennara, kennslufræðina Orð af orði, lestur og umræður, hlustun, áhorf og tjáningu, einstaklings- og hópverkefni, smíðjur og þemavinnu, samþættingu námsgreina, sköpun og verklega vinnu, útikennslu, kannanir, próf og heimavinnu.

Leitast er við að tengja hæfniflokka íslenskunnar innbyrðis og samþætta þá einnig við aðrar námsgreinar.

Áhersla er á sjálfstæð vinnubrögð nemenda, samvinnu, heimildavinnu og gagnrýna hugsun.

Áhersla er á að nemendur:

- iðki alhliða lestur til að auka lestrarfærni og lesskilning, t.a.m. yndislestur í skólanum (3 sinnum í viku) og reglubundinn heimalestur (5 sinnum í viku)
- lesi og túlki bókmenntatexta og setji sig í spor persóna við ólíkar aðstæður
- fái tækifæri til að afla sér upplýsinga á skólasafni og á veraldarvefnum til að nýta í verkefnum (sbr. heimildavinna), t.a.m. í verkefnum sem eru samþætt við aðrar greinar, s.s. samfélags- og náttúrugreinar, upplýsinga og tæknimennt
- lestrarátak (lestrarsprettur) í samvinnu við skólasafnskennara
- semji fjölbreytta texta og beiti ólíkum málsniðum í framsetningu texta og talaðs máls
- virki ímyndarafl og sköpunargáfu í verkefnavinu sinni
- öðlist hæfni í að hlusta á aðra og taka tillit til skoðana annarra í umræðum og rökræðum
- hlusti á upplestur nestissögu (5 sinnum í viku)
- nái færni í að segja skipulega frá og gera grein fyrir þekkingu sinni og skoðunum, t.a.m. í bókmenntum og í kynningu verkefna sinna
- rýni í kvikmyndir (t.d. Benjamín dúfa) og þær metnar, túlkaðar og bornar saman við upprunalega sögu, umhverfi og aðstæður
- undirbúi sig vel fyrir kynningu á eigin verkum eða upplestri á verkum annarra og noti skýran framburð með viðeigandi blæbrigðum
- greini og setji saman orð, lesi í orðin, skoði skýringar hvort sem þær eru gagnsæjar eða ekki, skapi ný orð með samsetningum og setji orð í samhengi í ljóð, sögur, leikrit eða spjall
- uppgötví að málfræði er ekki einangrað fyrirbæri heldur nýtist m.a. í ritun texta og töluðu máli

Grunnþættir menntunar:

Um grunnþætti menntunar, tengsl þeirra við stefnu, markmið og árgangaáherslur Melaskóla má lesa í almenna hluta skólanámskrárinnar (kaflar 2.1 og 2.2).

Námsaðlögun:

Hugmynda- og aðferðafræði leiðsagnarnáms er höfð að leiðarljósi til að koma til móts við mismunandi þarfir og getu nemandans, styrkja námshæfni, námshvöt og námsaðlögun hans með markvissri endurgjöf. Litið er á "mistök" sem námstækifæri, þ.e. mikilvægan þátt í námsaðlögun hvers og eins í skóla án aðgreiningar.

Námsmat

Námsmat í íslensku 5. bekkja byggir á *fjölbreyttu hæfni- og leiðsagnarmati*, t.d.: munnlegri endurgjöf - símati (vinnuframlag, samvinna,

frágangur, ástundun) - sjálfsmati og jafningjamati - verkefnum (einstaklingsverkefni, hópverkefni) - vinnubókum - prófum-könnunum-skimunum (heimapróf, stöðupróf, greinandi próf, framvindu- og lokapróf).

Fjöldmörg *matsverkefni* í íslensku eru lögð fyrir nemendur á hverju skólaári eftir leiðsagnarnám í skilgreindum námslotum. Um leiðbeinandi stöðu- og framvindumat er að ræða, jafnt og þétt yfir skólaárið. Námsmatið birtir *matsferil* nemenda sem er foreldrum aðgengilegur í Minn Mentor, upplýsinga- og tölvukerfi skólans.

Matskerfi Melaskóla fyrir 1. - 7. bekk grundvallast á hæfnieinkunnum sem birtar eru með tveimur matskvörðum. Annars vegar er notaður *táknkvarði* með fjórum táknum almennt í öllum árgöngum, hins vegar *bókstafakvarði* með sex stöfum í lokahæfnimati í 4. og 7. bekk.

Námsmat í íslensku 5. bekkja er: hvetjandi, fjölbreytt, reglulegt, sanngjarnt, áreiðanlegt, óhlutdrægt, heiðarlegt, samræmt innan árganga og stiga. Það nær til þekkingar, leikni og hæfni. Það er í takt við hæfniviðmið, kennsluáherslur og tekur mið af nemendahópnum. Kennarar innan árganga vinna saman í teyllum að þessum markmiðum.

Heimalestur, *Aston Index* (greinandi próf í stafsetningu), *lesfimi* (sbr. lesfimiþróf tekin í september, janúar og maí) og *lesskilningur* (sbr. Orðarúnarþróf tekin í nóvember og maí) eru metin sérstaklega og matið gert sýnilegt á heimasvæði nemenda og foreldra í Minn Mentor.

2025_Íslenska fyrir 5.-7. bekk

- **Hæfnieinkunn (tákn)**

2025_Íslenska fyrir 5.-7. bekk - Talað mál, hlustun og áhorf

- Flutt mál sitt skýrt og áheyrilega og gert sér grein fyrir undirstöðuatriðum góðrar framsagnar.
- Nýtt sér myndefni og stafrænt efni á gagnrýninn hátt og greint frá aðalatriðum þess.
- Gert grein fyrir þekkingu sinni og reynslu og tjáð hugmyndir sínar og skoðanir frammi fyrir hópi.
- Hlustað og horft af athygli á fjölbreytt efni, beitt þekkingu sinni og reynslu til að skilja það og greint frá aðalatriðum,

2025_Íslenska fyrir 5.-7. bekk - Lestur og lesskilningur

- Lesið texta við hæfi á nákvæman og sjálfvirkan hátt og með tjáningu sem sýnir skilning á tilgangi og merkingu texta.
- Skilið, fjallað um og dregið saman efni ólíkra texta, dregið ályktanir af efninu, greint og lagt mat á merkingu þeirra og tilgang á gagnrýninn hátt.
- Beitt nokkrum grunnhugtökum í bókmenntafræði við umfjöllun um fjölbreyttar bókmenntir.
- Valið og lesið sér til gagns og ánægju fjölbreytta texta og miðlað áhuga sínum og skoðunum til annarra.
- Beitt fjölbreyttum orðaforða og fyrri þekkingu til að mynda samhengi og skilning í lestri og notað aðferðir til að ráða í merkingu ókunnra orða og orðasambanda.

2025_Íslenska fyrir 5.-7. bekk - Bókmenntir

- Lesið ýmsar bókmenntir og unnið með efni þeirra á fjölbreyttan hátt.
- Notað einföld bókmenntahugtök í umræðu og vinnu með innihald og einkenni ljóða frá ólíkum tímum.
- Beitt nokkrum grunnhugtökum í bókmenntafræði við umfjöllun um fjölbreyttar bókmenntir.
- Lesið einfalda texta frá fyrri tímum og áttað sig á því að þeir mótist af sögulegu samhengi.

2025_Íslenska fyrir 5.-7. bekk - Ritun

- Miðlað texta í gegnum sjálfvirka og læsilega skrift og fyrirhafnarlausan innslátt á lyklaborð og gengið frá texta samkvæmt fyrirmælum.
- Tjáð hugmyndir sínar, reynslu og sköpun í texta, metið, mótað og endurskrifað með hliðsjón af hjálpargögnum.

- Skrifað texta þar sem málsgreinar eru fjölbreyttar og texta er skipt upp í efnisgreinar.
- Beitt algengum atriðum stafsetningar og greinarmerkjasetningar og notað tiltæk hjálpargögn við hæfi.
- Skipulagt og orðað texta á þann hátt sem hæfir tilefni, viðtakendum og birtingarformi.

2025_Íslenska fyrir 5.-7. bekk - Mál og málnotkun

- Beitt málfræðipekkingu sinni í umræðu um ýmis einkenni málsins og málnotkun sína.
- Áttað sig á hvernig orðaforðinn skiptist í sagnorð, fallorð og óbeygjanleg orð og greint hlutverk og helstu einkenni þeirra.
- Notað góðan orðaforða í ræðu og riti og nýtt sér fjölbreytt málsnið við orðmyndun, tal og ritun.
- Notað algeng orðtök og málshætti í töluðu máli og rituðu og greint notagildi þeirra í texta.
- Nýtt orðaforða sinn til að skapa ný orð og orðasambönd og notað þau í texta.
- Nýtt sér kunnáttu og færni til að fletta upp orðum í orðabókum og öðrum gagnabrunnum um tungumál.

Stafsetningaræfing_mars 2022

Orðspor 1 grunnbók

Rafbók

(<https://mms.is/namsefni/ordspor-1-grunnbok-rafbok>)

Orðspor 1 vinnubók

Rafbók

(<https://mms.is/namsefni/ordspor-1-vinnubok-rafbok>)

Flökkuskinna

Rafbók

(<https://mms.is/namsefni/flokkuskinna-rafbok>)

Trunt, trunt og tröllin

Rafbók

(http://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/Trunt_trunt_og_trollin/)

Fimm fingra endursögn - læsisvefurinn

(https://laesisvefurinn.is/wp-content/uploads/2020/01/fimm_fingra_2020.pdf)

Flökkuskinna

Hljóðbók

(<https://mms.is/namsefni/flokkuskinna-hljodbok>)

Orðspor 1

Hljóðbók

(<https://mms.is/namsefni/ordspor-1-hljodbok>)

Fyrsti smellur

Vinnubók

(<https://mms.is/namsefni/fyrsti-smellur-rafbok>)

Málrækt 1

Málfræðibók

Mál er miðill

Náms- og verkefnabók

Mál til komið grunnbók

Stafsetningarbók

Skrift 5

Forskriftarbók - Tengiskrift

Réttritunarorðabók

Orðabók

Blákápa

Námsbók

Sóknarskrift stór og lítill stafur

11 renningar -áhersla á stóran og lítinn staf.

Klippa renningana niður og festa á vegg í svolítilli fjarlægð frá borðum nemenda. Nemendur finna miða í réttri röð, leggja texta á minnið og fara aftur í sætin sín og skrifa textann.

Stafsetningarkönnun í lok nóvember